

Van: Secretariaat BMF [<mailto:BMF@brabantsemilieufederatie.nl>]

Verzonden: donderdag 9 maart 2017 17:00

Aan: STATENGRIFFIE

Onderwerp: VV 10.22-1321-gv natuurrapportage project Zuid-West 380 kV

Urgentie: Hoog

Geachte griffier,

Hierbij sturen wij u de digitale versie van het vandaag verschenen rapport 'Natuurrapportage project Zuid-West 380 kV' met begeleidende brief VV 10.22-1321-gv.

Wilt u deze mail met bijlagen s.v.p. doorzetten naar de Statenfracties?

Graag ontvangen wij een bevestiging hiervan.

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Gerda Scheffers,

Secretariaat

Bereikbaar: ma. t/m do. van 9.00 – 17.00 uur

013-5356225

bmf@brabantsemilieufederatie.nl

Spoorlaan 434B | 5038 CH Tilburg

www.brantsemilieufederatie.nl

Tilburg, 9 maart 2017

Kenmerk: VV 10.22-1321-gv

Betreft: natuurrapportage project Zuid-West 380 kV

Geachte mevrouw, heer,

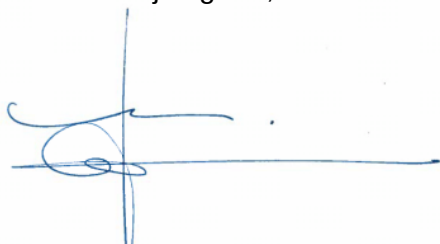
Medio 2017 wordt uit vier mogelijke alternatieven het tracé van de nieuwe 380kV-hoogspanningsleiding Rilland-Tilburg gekozen. Dat is een belangrijke politieke beslissing die hoe dan ook grote impact heeft op de natuur in West- en Midden-Brabant. Zorgvuldigheid is daarbij geboden: doorsnijding van waardevolle landschappen en onderscheidende natuurgebieden pakt immers al snel slecht uit voor de aanwezige (vaak kwetsbare) flora en fauna en voor de kwaliteit van dit natuurschoon.

Om u te helpen een verstandige, goed geïnformeerde mening te vormen over het meest wenselijke tracé hebben wij – Brabantse Milieufederatie, Natuurmonumenten en Brabants Landschap – een inventarisatie gemaakt van de impact van de verschillende tracés op het Nationaal Natuurnetwerk (de voormalige EHS). Deze rapportage brengt per tracé de doorkruiste natuurgebieden in kaart die tot het Natuurnetwerk behoren. Om het rapport bondig en leesbaar te houden, is vervolgens een selectie gemaakt van de gebieden die in onze ogen het meest significant en/of toonaangevend zijn.

Hiervan hebben we in vogelvlucht de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarde beschreven en de te verwachten aantasting daarvan als gevolg van een nieuw hoogspanningstracé. Op die manier ontstaat een beeld van de druk die de tracés zullen leggen op de natuurgebieden die de Brabantse overheden, in samenwerking met ons en vele andere organisaties, met zoveel toewijding proberen samen te brengen in één Brabants Natuurnetwerk.

Wij hopen dat deze rapportage u helpt bij het maken van een goede afweging en wensen u veel wijsheid toe bij de keuze voor een tracé.

Met vriendelijke groet,

Nol Verdaasdonk

Mede namens Natuurmonumenten en Brabants Landschap

PROJECT 380 kV ZUID WEST

IMPACT OP NATUURNETWERK NEDERLAND

380kV Rilland-Tilburg: Impact op het Natuurnetwerk Nederland

Medio 2017 wordt uit vier mogelijke alternatieven het tracé van de nieuwe 380kV-hoogspanningsleiding Rilland-Tilburg gekozen. Dat is een belangrijke politieke beslissing die hoe dan ook grote impact heeft op de natuur in West- en Midden-Brabant. Zorgvuldigheid is daarbij geboden: doorsnijding van waardevolle landschappen en onderscheidende natuurgebieden pakt immers al snel slecht uit voor de aanwezige (vaak kwetsbare) flora en fauna en voor de kwaliteit van dit natuurschoon.

Om u – provincie, gemeenten, maar ook de Brabantse burgers – te helpen een verstandige, goed geïnformeerde mening te vormen over het meest wenselijke tracé hebben wij een inventarisatie gemaakt van de impact van de verschillende tracés op het Nationaal Natuurnetwerk (de voormalige EHS). Deze rapportage brengt per tracé de doorkruiste natuurgebieden in kaart die tot het Natuurnetwerk behoren. Om het rapport bondig en leesbaar te houden, is vervolgens een selectie gemaakt van de gebieden die in onze ogen het meest significant en/of toonaangevend zijn. Hiervan hebben we in vogelvlucht de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarde beschreven en de te verwachten aantasting daarvan als gevolg van een nieuw hoogspanningstracé. Op die manier ontstaat een beeld van de druk die de tracés zullen leggen op de natuurgebieden die de Brabantse overheden, in samenwerking met ons en vele andere organisaties, met zoveel toewijding proberen samen te brengen in één Brabants Natuurnetwerk.

Wij hopen dat deze rapportage provincie en gemeenten helpt bij het maken van een goede afweging en wensen u veel wijsheid toe bij de keuze voor een tracé.

Deze rapportage is tot stand gekomen door een samenwerking tussen de Brabantse Milieufederatie, Natuurmonumenten en Brabants Landschap. Het initiatief wordt daarnaast ondersteund door een groot aantal lokale natuurorganisaties; een overzicht daarvan treft u achteraan dit document.

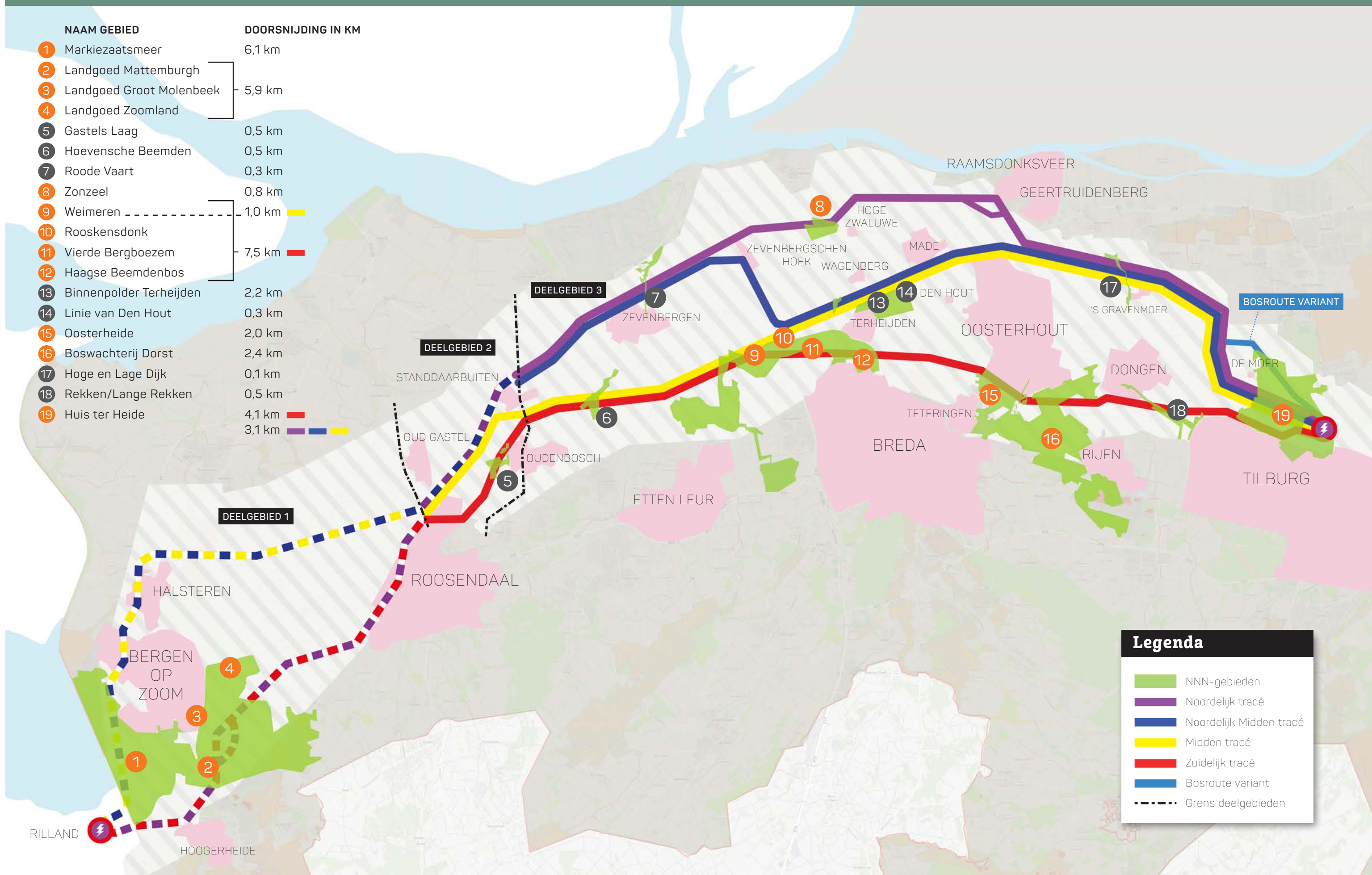

Geen aantasting van waardevolle landschappen

Behoud van unieke natuurgebieden

Beschermen van kwetsbare flora & fauna

NATUURNETWERK NEDERLAND IN PROJECTGEBIED

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Brabants Landschap

Tracé:

Doorsnijding: 6,1 km

Status: Natura2000

Omvang: 1.931 hectare

Unieke kenmerken: Hoge natuurwaarde.

 : graspieper, lepelaar, nachtegaal, slechtvalk, velduil, visdiefje, wintertaling.

Beschrijving

Het Markiezaatsmeer is in 1984 ontstaan toen het gebied door aanleg van een nieuwe dam, de Markiezaatskade, werd afgesneden van de rest van de Oosterschelde. Het meer tussen Bergen op Zoom, de Brabantse Wal en de Markiezaatskade heeft zich sindsdien sterk ontwikkeld. Het voormalige schorren- en slikkengebied is inmiddels een groot

zoetwatermoeras. Het gebied bestaat uit circa 1000 hectare open water. Hierin ligt het eiland De Spuitkop. De 600 hectare oevers van het meer bestaan uit vochtig bos en een grote begraasde vlakte met moeras, kort grasland, ruigtes en struwelen.

Rijk vogelgebied

Het Markiezaatsmeer staat vooral bekend als zeer rijk vogelgebied met een grote diversiteit aan broedvogels. Bijzonder in Brabantse context zijn in ieder geval typische kustsoorten als kluut, strandplevier, bontbekplevier en visdief. Het eiland De Spuitkop is voor verschillende van deze soorten van groot belang. Hier broedt jaarlijks ook een grote kolonie lepelaars. In het open begraasde deel van het gebied broeden veel weidevogels zoals tureluur, veldleeuwerik en graspieper. Verder is het gebied rijk aan ganzen- en eendensoorten. Buiten het broedseizoen is het gebied van belang als jaarlijkse pleisterplaats voor grote aantallen water- en moerasvogels, maar tegenwoordig ook voor zeearend en visarend.

Het gebied kent een rijke en diverse flora. Op de oevers van het meer groeien zowel plantensoorten van schorren, als van vochtige schrale graslanden: zeekraal, zilt torkruid, kwelderzegge, bitterling, geelhartje, rietorchis, moeraswespenorchis. Het Markiezaatsmeer vormt op zichzelf een gebied van zeer grote en uniek natuurwaarde. Dit wordt versterkt door betekenis als vluchtplaats voor vogels, welke het vervult bij hoogwater op de Oosterschelde. Grote aantallen steltlopers trekken dan naar het Markiezaatsmeer waar ze rust en ruimte vinden. Bij laag water op de Oosterschelde maken ze de omgekeerde trekbeweging. **De grote omvang van het gebied is bijzonder in de ruimtelijke context van dit drukke en dynamische deel van West-Brabant.** Hier kruisen diverse snelwegen, vaarwegen elkaar en bevinden zich de stad Bergen op Zoom en vliegveld Woensdrecht.

Beschermde status

Vanwege de hoge waarde voor vogels is het gebied aangewezen als Natura2000-gebied Markiezaat (Vogelrichtlijn). Daarnaast maakt het deel uit van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS) en is het aangewezen als Natte Natuurparel.

Tevens is het aangewezen als Wetland van internationaal belang op grond van de Ramsar-conventie. De doelstelling voor beheer en behoud van het gebied zijn met name gericht op instandhouding van het grote belang voor de (broed)vogels.

Impact 380 kV

Momenteel ligt op het tracé de bestaande 380 kV-verbinding. **Deze vormt een knelpunt in de verbinding tussen het Markiezaat en de Oosterschelde voor de vogels die hier dagelijks tussen beide gebieden trekken.** Het aanleggen van een nieuwe verbinding kan, afhankelijk van uitvoering, dit knelpunt versterken.

2

LANDGOED MATTEMBURGH

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Brabants Landschap

Tracé:

Doorsnijding: 5,9 km (icm Landgoed Groot Molenbeek en Landgoed Zoomland)

Status: Natura2000, Natuurnetwerk Nederland, Rijksmonument, Natte Natuurparel

Omvang: 400 hectare

Unieke kenmerken: hoge waarde voor vogels, cultuurhistorische waarde, rijksmonument.

 : boomvalk, grauwe vliegenvanger, matkop, middelste bonte specht, nachtzwaluw, wielewaal.

Beschrijving

Landgoed Mattemburgh is een ruim 400 hectare groot landgoed met monumentale gebouwen en een van de gaafste bewaarde stijltuinen van Nederland. Bij de villa uit 1847 is een tuin aangelegd in Engelse Landschapsstijl. Dat wil zeggen met kronkelende paden, slingervijvers, verrassende doorkijkjes, een Chinees bruggetje en klassieke standbeelden. Hoogtepunt van deze tuin vormt een theekoepel op een kunstmatige verhoging. Belangrijk onderdeel van het landgoed is de Orangerie met Franse tuin. Naast de tuin bevindt zich op het landgoed ook een groot areaal oud bos. *De natuurwaarden worden voor een belangrijk deel aangetroffen in de oude bossen.* Hier bevinden zich veel

bijzondere broedvogelsoorten, waaronder middelste bonte specht en wespandief. Naast ecologische waarden vertegenwoordigt het landgoed daarnaast zeer hoge landschappelijke en cultuurhistorische en monumentale waarden.

Vanwege de hoge waarde voor vogels maakt het landgoed vrijwel geheel deel uit van het Natura2000-gebied Brabantse Wal (Vogelrichtlijn). Daarnaast maakt het deel uit van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS). Het beekdal van de Blaffert op Landgoed Mattemburgh is aangewezen als Natte Natuurparel. Het gehele complex Landgoed Mattemburgh inclusief de bijgebouwen en de tuin is aangewezen als rijksmonument.

Impact 380 kV

Aan de westkant van het landgoed loopt momenteel de 150 kV-verbinding. De bouw van een nieuwe 380 kV-verbinding gecombineerd met deze 150 kV-verbinding zou leiden tot een nog grotere aantasting van de bossen en bijbehorende natuurwaarden op het landgoed. Dit tracé is tevens een aantasting van het cultuurhistorische patroon en ontwerp van het landgoed. De grotere masten van deze verbinding vormen daarnaast een zwaardere aantasting van de historische relatie tussen Landgoed Mattemburgh en het Markiezaatsmeer, onder meer door aantasting van de zichtlijn. Realisatie van de alternatieve variant zou een nog grotere aantasting betekenen, door een nog grotere aantasting van het beekdal van de Blaffert en de hierlangs gelegen landgoedbossen.

3

LANDGOED GROOT MOLENBEEK

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Brabants Landschap

Tracé:

Doorsnijding: 5,9 km (icm Landgoed Mattemburgh en Landgoed Zoomland)

Status: Natura2000

Omvang: 40 hectare

Unieke kenmerken: veel bosvogels, waaronder broedvogels

 : boomvalk, grauwe vliegenvanger, matkop, wielewaal.

Beschrijving

Landgoed Groot Molenbeek is een circa 40 hectare groot landgoed op de flank van de Brabantse Wal. Het bestaat uit een landhuis met aangrenzend bos, weilanden en oude lanen.

De belangrijkste natuurwaarden op dit landgoed zijn verbonden aan het bos. Hier bevinden zich broedvogels en kenmerkende flora van oude bossen, zoals zwarte specht en dalkruid. Het landgoed is een fraaie landschappelijke eenheid met het naastgelegen beekdal van de Molenbeek. Vanwege de waarde van het bos voor broedvogels maakt Groot Molenbeek deel uit van Natura2000-gebied Brabantse Wal (Vogelrichtlijn).

Het gehele landgoed is door de Provincie aangewezen als complex van cultuurhistorisch belang.

Impact 380 kV

Momenteel loopt direct langs het landgoed de bestaande 150 kV-verbinding. Deze verbinding, gecombineerd met de buisleidingenstraat vormt een landschappelijke en ecologische doorsnijding van het landschap op de flank van de Brabantse Wal. De 380 kV-verbinding zal deze doorsnijding versterken en vergroot hiermee de bestaande aantasting van het landgoed.

4

LANDGOED ZOOMLAND

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Brabants Landschap**Tracé:** **Doorsnijding:** 5,9 km (icm Landgoed Mattemburgh en Landgoed Groot Molenbeek)**Status:** Natura2000**Omvang:** 300 hectare**Unieke kenmerken:** boommarter, bosuil, appelvink, wespendif : boomvalk, grauwe vliegenvanger, matkop, nachtzwaluw, slobbeend, wespendif, wielewaal.

Beschrijving

Landgoed Zoomland is een ruim 300 hectare groot landgoed op de Brabantse Wal. Het bestaat in belangrijke mate uit bossen. Bijzonder is het moerasgebied De Zeezuiper aan de oostkant van het landgoed.

De natuurwaarden van Landgoed Zoomland zijn in grote mate verbonden aan de bossen. Deze zijn rijk aan broedvogels van oud loof- en naaldbos, zoals boomklever, appelvink, bosuil, wespendif en diverse soorten spechten. Ook de boommarter komt voor in deze bossen. Het moerasgebied De Zeezuiper kent een rijke flora, waaronder wateraardbei, duizendknoopfonteinkruid en moerashertshooi. Vanwege de hoge waarde voor vogels maakt Landgoed Zoomland deel uit van het Natura2000-gebied Brabantse Wal (Vogelrichtlijn). Daarnaast maakt het deel uit van

het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS). Het landgoed vertegenwoordigt tevens een belangrijke cultuurhistorische waarde.

Impact 380 kV

Momenteel loopt direct langs het landgoed de bestaande 150 kV-verbinding. Deze verbinding, gecombineerd met de buisleidingenstraat vormt een landschappelijke en ecologische doorsnijding van de bossen op de Brabantse Wal. De 380 kV-verbinding zal deze doorsnijding versterken en vergroot hiermee de bestaande aantasting.

8

ZONZEEL

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Staatsbosbeheer**Tracé:** **Doorsnijding:** 0,8 km**Status:** NNN**Omvang:** 100 hectare**Unieke kenmerken:** veel weide- en moerasvogels : bruine kiekendief, grutto, patrijs, roerdomp, snor, tureluur, watersnip.

Beschrijving

Zonzeel is de naam van een voormalige buurtschap, gelegen tussen Hooge Zwaluwe, Zevenbergschen Hoek en Wagenberg. Naar dit buurtschap is de Groote Zonzeelsche Polder vernoemd, alsmede een boerderij die zich in dit gebied bevindt. Deze polder is een grootschalig landbouwgebied.

De naam Zonzeel is tevens de naam van het natuurgebied van ongeveer 100 hectare, dat zich ten noordoosten van deze polder bevindt, ten westen

van Hooge Zwaluwe. Dit gebied, dat eigendom is van Staatsbosbeheer, is veel kleinschaliger en dateert nog van vóór de Sint-Elisabethsvloed van 1421. Het gebied, gelegen op de Naad van Brabant, kende een traditie van moernering. Er zijn nog petgaten te vinden die ten behoeve van de turfwinning zijn gegraven. De zure, venige ondergrond en de hoge grondwaterstand maakten het gebied enkel geschikt voor hooiland en weiland. Men vindt langs de slootranden nog kensoorten voor schrale omstandigheden, zoals tweerijige zegge en blauwe zegge. Naast weilanden zijn ook enkele jonge loofbosjes in het gebied te vinden. Zeer natte delen worden als dotterhooiland beheerd. Het gebied herbergt weide- en moerasvogels. Tot de broedvogels behoren zomertaling, bruine kiekendief, watersnip, grutto, blauwborst en gele kwikstaart.

Impact 380 kV

De nieuw te bouwen hoogspanningslijn komt vrijwel naast de huidige 380 kV-verbinding te staan. Er is dus al een bestaande doorsnijding van het landschap die nadelige gevolgen heeft. *De nieuwe verbinding komt hier iets zuidelijker van en vormt daarmee een extra barrière voor vogels.*

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Staatsbosbeheer

Tracé: (door het midden) (hoekje)

Doorsnijding:

 7,5 km (icm Rooskensdonk, Vierde Bergboezem en Haagse Beemdenbos)

 1 km

Status: NNN, natte natuurparel

Omvang: 200 hectare

Unieke kenmerken: waterboezem

 : boomvalk, groene specht, grutto, nachtegaal, patrijs, slobbeend, steenuil, veldleeuwerik, wintertaling.

Beschrijving

Weimeren is een boezemgebied gelegen ten noorden van Prinsenbeek en ten zuiden van de Mark. *Van oudsher is Weimeren een gebied met veel broedende vogels in de zomer maar ook zijn er vele wintergasten te vinden.*

Het is het meest oostelijke deel van Noordrand Midden. Met uitzondering van de A16 en HSL ligt het aaneengesloten met Rooskensdonk, Vierde Bergboezem en Haagse Beemdenbos. De naad van Brabant loopt hier doorheen, waardoor er kwel optreedt. Daarom zijn er vanaf 2009 graslanden ingericht als vochtig hooiland doordat er voedselrijke bovenlagen zijn verwijderd. Er loopt een weg door het gebied en een fietspad omheen waardoor het landschap goed te ervaren is voor wandelaar en fietser. Beschermde soorten als de kiekendief, tureluur en grutto komen hier veelvuldig voor.

Impact 380 kV

Hoogspanningsmasten zullen aanzienlijke schade toebrengen op het vestigen/verblijven van vogels, terwijl het gebied nu juist door vele duizenden vogels gebruikt wordt. Een alternatief is niet zomaar gevonden of ingericht. Daarnaast zijn hoogspanningsmasten in een weidse polder zeer dominant aanwezig wat de aantrekkelijkheid van het landschap fors negatief beïnvloedt.

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Staatsbosbeheer

Tracé:

Doorsnijding: 7,5 km (icm Weimeren, Vierde Bergboezem en Haagse Beemdenbos)

Status: NNN, Natte natuurparel, Weidevogelgebied

Omvang: 62 hectare

Unieke kenmerken: Wetland, Waterboezem, veel weidevogels.

 : blauwborst, boomvalk, bruine kiekendief, buizerd, groene specht, grutto, kerkuil, koekoek, nachtegaal, patrijs, ransuil, slobbeend, steenuil, veldleeuwerik, wintertaling.

Beschrijving

Rooskensdonk is een boezemgebied en ligt ten noorden van Prinsenbeek en de Bredase wijk Haagse Beemden. Ten noorden van Rooskensdonk stroomt de Mark. Het is een poldergebied waar het beheer geheel gericht is op weidevogels en wintergasten. *Ondanks dat het aantal weidevogels in Nederland achteruit gaat, blijft Rooskensdonk een eldorado voor de weidevogels.* Vogels als grutto, watersnip en blauwborst zijn er veelvuldig te vinden.

Impact 380 kV

De komst van een hoogspanningslijn zal zorgen dat het gebied niet meer kan functioneren als weidevogelgebied, laat staan dat het een wintergasten verblijf zal zijn. Invloed van dit soort masten op het gebied is enorm. Een weidevogelgebied van deze omvang elders realiseren is vrijwel onmogelijk omdat de combinatie ligging, reliëf, ruimte, rust en waterhuishouding amper na te bootsen is. Laat staan dat de vogels zich 'mee laten verhuizen'.

11

VIERDE BERGBOEZEM

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Staatsbosbeheer/
waterschap Brabantse Delta

Tracé:

Doorsnijding: 7,5 km (icm Weimeren,
Rooskensdonk en Haagse Beemdenbos)

Status: NNN

Omvang: 200 hectare

Unieke kenmerken: boezemgebied, Groene
Mantel Breda

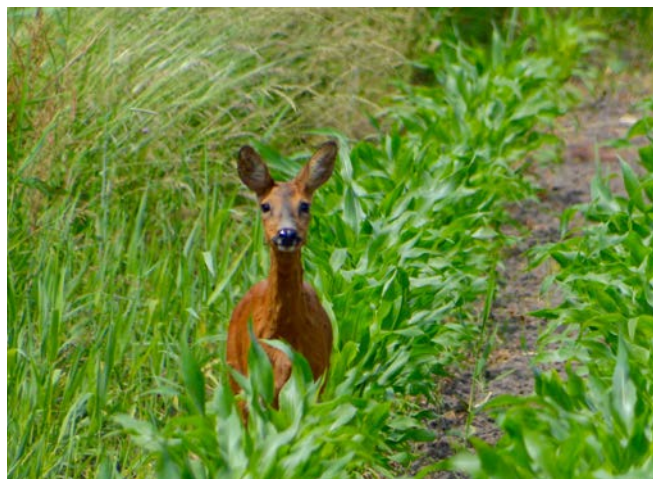
 : boomvalk, groene specht, grutto, koekoek,
nachttegaal, patrijs, ransuil, slobbeend, steenuil,
veldleeuwerik, watersnip, wintertaling.

Beschrijving

De vierde Bergboezem is een boezem-, natuur-, en recreatiegebied. Het ligt ten noorden van de Bredase wijk Haagse Beemden en ten zuiden van de Mark. Het ligt tussen natuurgebieden Rooskensdonk en Haagse Beemdenbos in. *Het terrein is de afgelopen jaren ingericht als bloem- en faunairijk grasland maar ook als nat schraalland.* Deze schraallanden worden met aangepaste voertuigen gemaaid. Dit alles wordt omkaderd door een dijk, zodat bij hoog water een deel van het water afgevangen kan worden. Zo blijft de stad Breda droge voeten houden. Dit voormalige landbouwgebied ontwikkelt zich steeds meer tot een belangrijk natuurgebied met hoge natuurwaarden.

Impact 380 kV

De komst van hoogspanningsmasten zal een forse negatieve impact hebben op de vogelsoorten en aantallen. Ook voor overwinterende ganzen en steltlopers zou de Vierde Bergboezem minder aantrekkelijk kunnen worden. Daar komt nog bij dat er door diverse partijen de laatste jaren fors geïnvesteerd is in het recreatief ontsluiten van de gebieden voornamelijk met fietspaden. Het landschap zal sterk aangetast worden als er hoogspanningsmasten komen te staan. Daarmee wordt een deel van de investeringen teniet gedaan.

12

HAAGSE BEEMDEN BOS

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Staatsbosbeheer

Tracé:

Doorsnijding: 7,5 km (icm Weimeren,
Rooskensdonk en Vierde Bergboezem)

Status: NNN

Omvang: 84 hectare

Unieke kenmerken: recreatiebos,
boezemgebied en vooral een oase voor reeën.

 : boomvalk, cetti's zanger, groene specht,
grutto, kerkuil, koekoek, nachtegaal, patrijs,
ransuil, slobbeend, steenuil, veldleeuwerik,
waterral, wintertaling.

Beschrijving

Het Haagse Beemdenbos ligt naast de Asterdplas in de wijk de Asterd in Breda Noord. Het meet 84 ha en het grenst aan de rivier de Mark en het dorp Terheijden. Het wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Er is recent veel in geïnvesteerd. Het is een jong gemengd loofbos waarvan de essen, beuken en elzen dicht bij elkaar zijn geplant en lang en dun zijn. De populieren staan op grotere afstand van elkaar, maar groeien erg snel en vormen al een echt bos.

Vanaf de Asterdplas gaat de hoge zandbodem over naar veengrond in de graslanden. Eiken en beuken groeien goed op zandgrond terwijl de essen en elzen zich prettiger voelen op natte veengrond. De structuur van de oorspronkelijke lange graslanden is nog duidelijk te herkennen. Door de variatie aan bos en graslanden is het een ideaal leefgebied voor allerlei diersoorten zoals hazen en reeën. In de jaren tachtig van de vorige eeuw zijn graslanden omgezet naar bos. De structuur van de oorspronkelijke lange graslanden is nog steeds te herkennen. Inmiddels is dit bos met veel eik en beuk volwassen geworden. Het is een vogelparadijs in het voorjaar. Hier en daar liggen moerasbosjes en er meandert een waterloop.

Impact 380 kV

De komst van een hoogspanningsmast zal zorgen dat bos gekapt moet gaan worden waarmee het landschap zwaar wordt aangetast. *Door de aanwijzing van het bos als boezemgebied is er de laatste jaren al veel bos verdwenen.* Het is een recreatief uitloophoud dat voor een groot gedeelte in die hoedanigheid zal moeten inleveren, terwijl er juist zoveel geïnvesteerd is in de recreatieve inrichting.

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Natuurmonumenten

Tracé: ████████

Doorsnijding: 2,0 km

Status: NNN

Omvang: 110 hectare

Unieke kenmerken: cultuurhistorische waarde, stilte/rust, veel bosvogels.

 : boerenzwaluw, boomvalk, bosuil, grauwe vliegenvanger, groene specht, ijsvogel, kerkuil, matkop, patrijs, steenuil, ransuil, zwarte specht.

Beschrijving

Landgoed Oosterheide maakt onderdeel uit van de groene buffer tussen de steden Breda en Oosterhout. Oosterheide heeft grote ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische waarde en daardoor ook een grote belevingswaarde en aantrekkingskracht voor de bewoners van Oosterhout, Teteringen en Breda. ***Ook vormt Landgoed Oosterheide een cruciale***

schakel in de ecologische verbinding tussen de westelijker gelegen Vrachelse Heide en de oostelijker gelegen Boswachterij Dorst.

De afgelopen tien jaar is, in het kader van Landschapspark Breda-Oosterhout, door vele partijen gezamenlijk (gemeenten, waterschap, provincie, natuurorganisaties) grootschalig geïnvesteerd in versterking van natuur-, landschaps- en recreatieve waarden in deze groene buffer tussen Breda en Oosterhout.

Impact 380 kV

Een nieuwe 380 kV over de hele lengte van het (slechts 500 meter brede) landgoed betekent een ernstige aantasting en verstoring van de landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische en belevingswaarde. De hoge masten en draden zullen het zeer waardevolle en nog ongerepte landschapsbeeld voorgoed aantasten. Vele historische lijnen van het landgoed worden doorkliefd als er een 380 kV komt. De hoogspanningsverbindingen vormen een fors risico voor een aantal bijzondere vogels (oa roofvogels en uilen) en voor vleermuizen. De recreatieve belevingswaarde zal ook ernstig worden aangetast. Hoge masten en leidingen midden in het landgoed betekenen een ernstige aantasting van de belevingswaarde in het nu nog ongestoorde natuurgebied.

Waar tot voor kort alleen sprake was van een tracé in het noordelijke deel van Landgoed Oosterheide, is daar in de Tracénota een nóg ernstiger variant aan toegevoegd, midden door het landgoed Oosterheide.

Een brede 380 kV infrabaan met hoge masten en leidingen midden door het waardevolle natuurgebied (met een breedte van slechts 500 meter) betekent feitelijk ook een vernietiging van het landgoed. Bovenop de aantastingen van de landschappelijke en de ecologische waarde, bedreigt deze nieuwe variant ook het historische militaire complex gedeelte met de kogelvangers en de directe omgeving van het monumentale landhuis.

16

BOSWACHERIJ DORST

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Staatsbosbeheer**Tracé:** **Doorsnijding:** 2,4 km**Status:** NNN**Omvang:** 1.117 hectare**Unieke kenmerken:** recreatiebos, wespandief, zwarte specht en ransuil : appelvink, grauwe vliegenvanger, goudvink, groene specht, havik, kleine bontspecht, kneu, knobbelzwaan, koekoek, krakeend, nachtzwaluw, ransuil, wespandief, zwarte specht.

Beschrijving

De boswachterij Dorst ligt tussen de plaatsen Dorst, Rijen en Oosterhout. Het behoort bij de bossen van de Baronie van Breda waar ook Het Mastbos, Liesbos, Ulvenhout en Chaam toe behoren. Door onder andere overbegrazing ontstonden er zandverstuivingen

waardoor er ingegrepen moest worden in Dorst. Staatsbosbeheer kreeg in 1899 het gebied in bezit en startte direct met aanplanten om erosie tegen te gaan. *Er is de afgelopen jaren door diverse partijen fors geïnvesteerd in het gebied.* Door middel van zonering is het gelukt om rust en ruimte te creëren en dat heeft een boost gegeven aan de recreatie. Naast fietspaden en wandelpaden is er ook struinnatuur. In het bos zijn verschillende folies geplaatst. De schotse hooglanders zorgen voor begrazing. De in het gebied voorkomende ransuilen zijn bij vele wandelaars in de boswachterij famous.

Impact 380 kV

Met de komst van hoogspanningsmasten zal een groot deel van de gedane investeringen teniet worden gedaan. Bossen zullen moeten worden gekapt, wandelaars zullen een hoogspanningslijn tegen gaan komen wat afbreuk doet aan het landschap. Ook zullen beschermde soorten als wespandief, zwarte specht en ransuil fors moeten inleveren.

19

HUIS TER HEIDE

Facts & figures

Gebiedsbeheerder: Natuurmonumenten**Tracé:**   maar meest nadelig door Rood**Doorsnijding:** 4,1 km   3,1 km**Status:** Natuurnetwerk Nederland**Omvang:** 1.000 hectare**Unieke kenmerken:** zeer hoge natuur-, landschaps- en natuurbelevingswaarde. Miljoeneninvesteringen in afgelopen jaren, onderdeel Van Gogh Nationaal Park in oprichting. : boerenzwaluw, graspieper, groene specht, kneu, nachtzwaluw, tureluur, veldleeuwerik, wintertaling.

Beschrijving

Huis ter Heide is een 1000 ha groot natuurgebied direct tegen de noordrand van Tilburg, met gevarieerde bossen, heide en vennen, kruidenrijke akkers en een voormalig jachthuis. Het is een paradijs voor rustzoekers. Er is in de afgelopen jaren voor miljoenen geïnvesteerd in dit gebied. Tot eind jaren zeventig bestond het gebied vooral uit naaldbossen

en cultuurland op jonge heideontginningen, met twee vennen. In het kader van het vermaarde natuurontwikkelingsplan Lobelia is er maar liefst 350 hectare landbouwgrond omgezet in natuur, als onderdeel van de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (tegenwoordig: Nationaal Natuurnetwerk). Het gebied maakt deel uit van het Van Gogh Nationaal Park in oprichting. Het open natuurlandschap in het zuidelijk deel van Huis ter Heide ontwikkelt zich steeds meer tot belangrijk broed- en fourageergebied voor vogels. Zo herbergt het gebied een steeds grotere groep ooievaars (tot 70 ex.) die zich tussen juni en september opmaken voor de trek. Van de huidige rode lijst van vogels zijn 11 soorten als broedvogel aanwezig en gebruiken 15 soorten het als fourageergebied tijdens de trek of de winter.

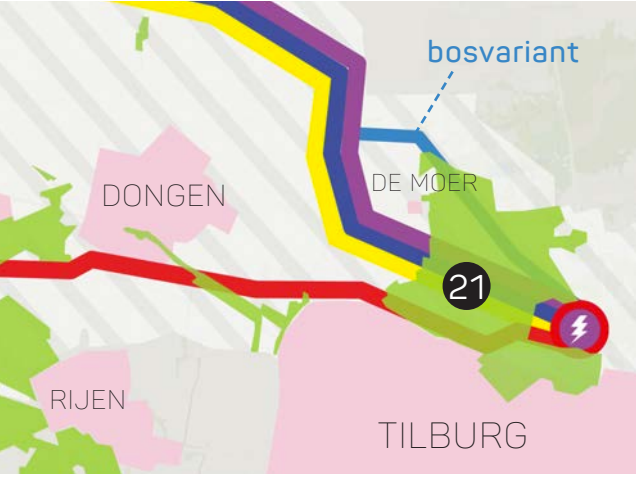
Om de visuele aantrekkelijkheid te vergroten is de bestaande 150 kV-hoogspanningsverbinding vijftien jaar geleden naar de zuidelijke rand van Huis ter Heide omgelegd. De bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding vormt een doorn in het oog waar deze het open landschap van Huis ter Heide doorkruist.

Impact 380 kV

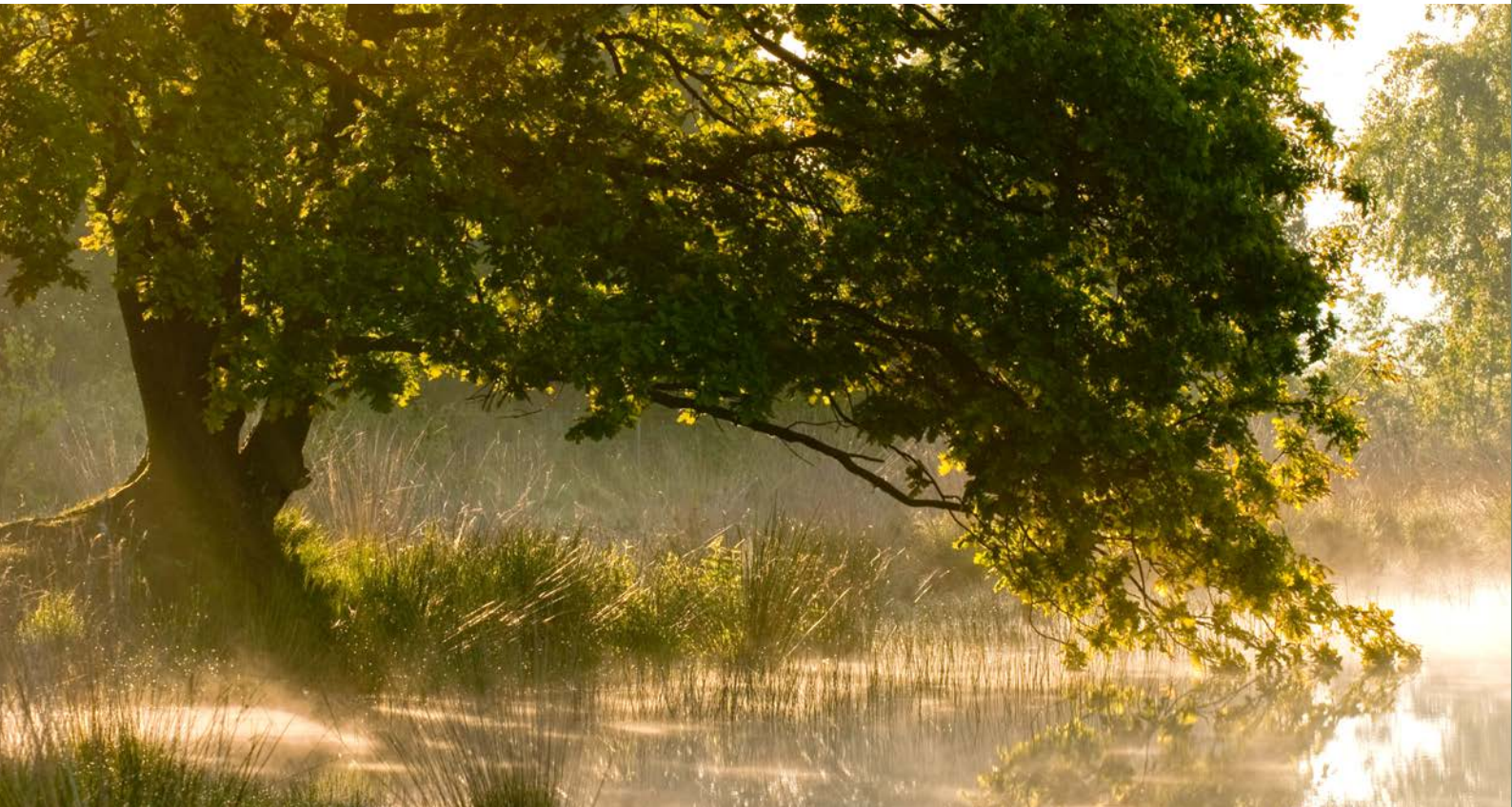
Het zou een enorme desinvestering zijn als er een nieuwe 380 kV-verbinding door het gebied wordt aangelegd. Afhankelijk van welk tracé gekozen wordt, dreigt natuurgebied Huis ter Heide over vrijwel de gehele lengte (3 tot 4 kilometer!) doorsneden te worden. *Het zuidelijke (rode) tracé is daarbij echt funest voor het gebied, omdat het daarbij gaat om een volledig nieuw tracé dwars door het natuurgebied.* Ook aanleg van een nieuwe bovengrondse 380 kV parallel aan de bestaande 380 kV is ongewenst, omdat de bestaande natuur- en landschapsaantasting hierdoor verder wordt vergroot. Een nieuwe 380 kV door het gebied betekent ook een gevaar voor veel vogels.

De bewoners van het dorp De Moer en Natuurmonumenten hebben samen een alternatief ontwikkeld: de zogenaamde ‘bosvariant’. Die variant betreft het uitplaatsen van de bestaande 380 kV uit het open natuurlandschap van Huis ter Heide naar het noordelijke bosgebied, waarbij tegelijkertijd daarmee de nieuwe 380 kV maximaal gebundeld wordt aangelegd. De winst door uitplaatsing van de bestaande 380 kV uit het open natuurlandschap is groot.

Bij de ‘bosvariant’ wordt een nieuwe 380 kV-verbinding gemaakt door het Noordelijk bosgebied. Hierdoor kan de bestaande 380kV uit het open natuurlandschap van Huis ter Heide worden verwijderd. Dat zou een grote winst betekenen voor dit gebied. Deze variant kan gecombineerd worden met het Noordelijk, Noord-Midden of het Middentracé.

Een variant die het beste voor het landschap uitpakt, is de gebundelde ondergrondse aanleg van zowel de bestaande als de nieuwe 380 kV door Huis ter Heide. Dat zou grote winst voor het landschap betekenen, in plaats van dat er een nieuwe 380 kV bij komt, verdwijnt er dan één. Overigens is de door Tennet/EZ voorgestelde nieuwe optie voor een trafostation midden in het bosgebied Galgeneind een ernstige aantasting van de natuur.

Colofon

Deze natuurrapportage is tot stand gekomen onder regie van de Brabantse Milieufederatie, met input van:

- Natuurmonumenten
- Brabants Landschap
- Staatsbosbeheer

Het initiatief wordt mede ondersteund door:

- KNNV, afdeling Tilburg
- KNNV Breda
- IVN Groene Zoom
- IVN (Vogel- en Natuurbescherming) Etten-Leur e.o.
- IVN Mark & Donge
- Milieuvereniging Oosterhout
- Milieuvereniging Markkant
- V.L.I.P. (Vereniging Landschapsbehoud in Prinsenbeek)

De informatie in dit document is indicatief van aard en beoogt daarmee geen volwaardige natuur- of landschapstoets te zijn. Aan de inhoud van dit document kunnen dan ook geen rechten worden ontleend.

Coverfoto: Hannie Vermeer
Overige foto's: Ad Hessels, Arend Vermazeren, Hannie Vermeer, Bram Kerstens, fotoarchief Natuurmonumenten, Stichting Het Brabants Landschap, Shutterstock
Vormgeving: Studio TokTok

